

Povzetek poročil o izvajanju projekta Zdrave ritke

Obdobje: 1. 8. 2014 – 31. 7. 2015

Društvo Ekologi brez meja

Grablovičeva 52, 1000 Ljubljana

Kontaktne osebe: Urša Zgojznik, Erika Oblak

Telefon: 08 387 88 56, 040 255 433

Faks: 08 387 88 57

E-pošta: info@ebm.si, ursa.zgojznik@ocistimo.si, erika.oblak@ocistimo.si

Naslov spletne strani: www.ebm.si, www.ebm.si/zw

Povezava na stran Zdrave ritke: <http://ebm.si/o/sl/projekti/zdrave-ritke>

Splošni podatki o prejemniku:

Matična številka: 4008804000

Davčna številka: SI30944929

Številka TRR: SI56 0201 0025 8264 309 (NLB d.d.)

Številka pogodbe o sofinanciranju: 2330-14-000294

POVZETEK POROČIL PO AKTIVNOSTIH

NAMEN IN CILJI PROJEKTA

Projekt se usmerja v preprečevanje nastajanja komunalnih odpadkov. Odpadne plenice za enkratno uporabo predstavljajo **2 – 3 % vseh odpadkov iz gospodinjstev**. V občinah po Evropi, kjer ločeno zbiranje komunalnih odpadkov dosega 80 %, pa predstavljajo kar **14 % mešanih ostankov**.

Odpadne plenice so pri ravnanju s komunalnimi odpadki problematične iz več razlogov:

- predstavljajo velike količine odpadkov - en otrok jih ustvari 874 kg na leto (podatek DEFRA),
- leta 2012 je bilo v Sloveniji rojenih 21.938 otrok, kar predstavlja 19.000 ton odpadnih pleníc za eno generacijo letno, ker pa plenice uporabljajo več kot dve leti, to pomeni 38.000 ton odpadnih pleníc letno,
- njihovo odlaganje predstavlja velik strošek za lokalne skupnosti (100 EUR / tono = 3.800.000 EUR stroškov odlaganja letno v Sloveniji),
- čeprav že obstajajo prvi poizkusi recikliranja odpadnih pleníc za enkratno uporabo, zaenkrat še ni razširjeno in okvirno 86 % jih konča na odlagališčih (podatek DEFRA),
- materiali, iz katerih so narejene, na odlagališčih razpadajo dolgo časa.

Anketa med starši, ki smo jo Ekologi brez meja lani izvedli skupaj z Vrtcem Vrhnika kaže, da se za uporabo pralnih pleníc ne odločajo iz treh razlogov. Za plenice za enkratno uporabo v dveh letih in pol odštejejo okvirno 1.400 EUR, medtem ko jih nakup kompleta pralnih pleníc stane okrog 400 EUR. Stroški pleníc za enkratno uporabo se porazdelijo preko dveh let in pol, medtem ko je nakup pralnih pleníc enkratni strošek, zato starši pralne plenice pogosto dojemajo kot dražje. Če bi plenice prali posebej, bi to v dveh letih in pol stalo dodatnih 120–190 EUR. Drugi razlog je, da ob pralnih plenícah še vedno pomislimo na bele kvadratne plenice, ki so jih uporabljale naše mame. Zato starši menijo, da je previjanje in pranje komplicirano, čeprav tudi to ne drži, saj so moderne pralne plenice enake oblike kot tiste za enkratno uporabo. Rezultati ankete kažejo, da starši moderne pralne plenice slabo poznajo. Tisti, ki pa se odločajo za uporabo pralnih pleníc, kot enega najpomembnejših navajajo zdravstveni in ekološki vidik.

Namen projekta je spodbujati uporabo pleníc za večkratno uporabo preko osveščevalnih akcij in neposrednega dela s ciljnimi skupinami tako, da dosežemo spremembo miselnih vzorcev v smeri, da:

- je njihova uporaba preprosta,
- je njihova uporaba cenovno ugodnejša,
- prinaša dodatne pozitivne učinke na zdravje in počutje otrok ter na okolje.

CILJNE SKUPINE PROJEKTA

Vrtci v Sloveniji imajo različen pristop do uporabe pleníc: nekateri jih kupujejo sami, v drugih jih zagotovijo starši. V začetku leta 2014 smo Ekologi brez meja pričeli sodelovanje z Vrtcem Vrhnika v okviru pilotnega projekta uvedbe pralnih pleníc v vrtcu. Uporabo pralnih pleníc so uvedli septembra 2014. Za to so se odločili med drugim tudi iz ekonomskih razlogov. Za nakup pleníc za enkratno uporabo porabijo 17.000 EUR letno, nakup pralnih pleníc jih je stal nekaj tisoč evrov, njihova življenjska doba ob pogostem pranju

pa znaša vsaj dve leti. Letno v vrtcu nastane 5,8 ton odpadkov, večinoma gre za plenice. S pralnimi plenici bodo občutno znižali količino odpadkov in s tem tudi strošek odvoza.

Lokalne skupnosti po Evropi so prepoznale pralne plenice kot način preprečevanja nastajanja odpadkov in kot način zniževanja stroškov ravnanja z njimi. Tako so v različnih državah vpeljali načine subvencioniranja nakupa pralnih plenic ter promocije njihove uporabe za starše in vrtce. V Veliki Britaniji kar 80 % lokalnih skupnosti na različne načine podpira njihovo uporabo.

Za delo z **družinami z majhnimi otroki in bodočimi mamicami** se je v tujini kot najuspešnejši izkazal neposredni stik. Tako lahko starši, ki že uporabljajo pralne plenice, v neposrednem stiku s tistimi, ki se o tem šele odločajo, odgovorijo na pomisleke in vprašanja, predstavijo prednosti in način previjanja, pranja itd.

AKTIVNOST 1: Priprava promocijskega materiala in sodelovanje z mediji

V okviru aktivnosti je bila predvidena priprava naslednjih materialov:

- dve verziji oglasa za tiskane medije,
- dve verziji oglasa za elektronske medije,
- dva video spota (prvi promocijski in drugi kot predstavitev pralnih plenic in načina previjanja).

Pri snovanju komunikacijske kampanje Zdrave ritke nam je pomagala agencija [New Moment](#). Določili smo kanale za širjenje dejstev o pralnih plenicah: Facebook, video posnetki, tiskani oglasi, različni dogodki ter članki. Čeprav projekt ni predvideval Facebook strani, smo se odločili, da je pomembno informacije o pralnih plenicah objavljati na enem mestu in tako tudi graditi skupnost staršev, ki jih uporabljajo. Agencija je tako pripravila banner in logotip projekta Zdrave ritke, ki smo ga prvič objavili ob startu [Facebook stani Zdrave ritke](#). Izdelana sta bila dva oglasa za elektronske medije in TV z Ano Kristanc Žontar. Oglasa sta v dveh verzijah z različno dolžino. [Daljši](#) je namenjen uporabi na družbenih omrežjih, [krajši](#) pa za oglaševanje na TV. Oglas smo plasirali na RTV Slovenija, POP TV in TV3, poleg njih pa še nekatere lokalne TV postaje.

Kasneje smo zasnovali še vsebino [tretjega videa](#) z informacijami o prednostih uporabe pralnih plenic, ki smo ga predvajali na mestih, kjer ni možna uporaba zvoka. Za oglaševanje smo prosili eno od agencij, ki tržijo LCD zaslone v čakalnicah zdravstvenih domov. Omogočila nam je dvomesečno oglaševanje v 70 zdravstvenih ustanovah po Sloveniji.

Oglasi so objavljeni tudi na YouTube profilu [Očistimo](#).

Podjetje GEM je video brezplačno predvajalo na avtobusih LPP en teden konec marca. S podjetjem Mediabus smo se dogovorili za 1 teden oglaševanja na avtobusih v Mariboru, Kranju in Novi Gorici z okolico, in sicer zadnjih 14 dni marca in zadnjih 14 dni junija. Za obe oglaševanji je agencija New Moment pripravila dve dodatni, nekaj sekundni verziji oglasa v ustreznih formatih.

Izdelani so bili tiskani oglasi in dogovorjena objava v revijah založnika Adria Media. Oglaševanje je potekalo v izdih revij od konca januarja do konca februarja in sicer revija Lea, revija Nova, revija Story in revija Lisa.

S portalom Ringaraja smo se dogovorili za sodelovanje, in sicer tako, da so:

- odprli poseben forum o pralnih plenica, v katerih smo odpirali različne teme,
- v okviru teh tem smo staršem ponudili informacije o tem, kakšne so te plenice, o načinu uporabe, kje jih lahko kupijo, ter informacije o uporabi v Vrtcu Vrhnika,
- objavili naše oglase o pralnih plenica,
- dodali dogodke in druge pomembne informacije v njihove novice.

REZULTATI

O pralnih plenica je bilo **poleg oglasov** objavljenih:

- 8 člankov na spletnih straneh Ekologi brez meja in Zero Waste Slovenija,
- 18 člankov v drugih tiskanih in elektronskih medijih,
- 4 TV prispevki.

Forum smo oblikovali na spletnem portalu [Ringaraja](#) in spodbudili razpravo na portalu [Med over net](#).

Izdelanih je bilo 5 verzij video spotov, 3 verzije oglasov za tiskane medije, 3 verzije oglasov za elektronske medije.

AKTIVNOST 2: Delo z družinami z majhnimi otroki in bodočimi mamicami

Za promocijo uporabe pralnih plenica se je v tujini kot najpomembnejši izkazal neposredni stik s starši in bodočimi mamicami.

Aktivnost je sestavljena iz dveh delov. Prvi korak je bil organizacija dogodkov, na katerih so se srečevali svetovalci, starši, podjetja, ki v Sloveniji proizvajajo pralne plenice in drugi (medicinske sestre, babice).

Pralne plenice smo v okviru projekta najprej predstavljali obiskovalcem **sejma Narava Zdravje** (november 2014), kjer smo jih na stojnici društva predstavljali tri dni. Drugi dogodek smo pripravili v okviru naših rednih **otroških izmenjav** projekta Tekstilnica (12. februar 2015), vendar se je izkazalo, da ciljna publika na izmenjavah ni takšna, ki bi jo pralne plenice zanimale. Zato smo pri organizaciji naslednjih predstavitev želeli preveriti, na kakšnih vrstah dogodkov pralne plenice pritegnejo največ pozornosti ciljne publike.

V okviru Klub Zdrave ritke smo bili tako prisotni na 5 različnih dogodkih:

9. april, City Park Ljubljana: Prvo srečanje Kluba zdravih ritk smo organizirali v nakupovalnem središču Citypark. Po kratki predstavitvi projekta Zdrave ritke je besedo prevzela družina Rupar in predstavila Plenice Racman. Pri pripravi smo sodelovali s Petro Arula, ki v istem prostoru organizira jogico za mamice in malčke.

17. april, Zdravje žensk in babištvo: S Klubom Zdravih ritk smo se pridružili dogodku Zdravje žensk in babištvo, ki ga je v Kranju organizirala Sekcija medicinskih sester in babic. Na stojnici smo predstavili vsebino projekta in vsem, ki modernih pralnih pleničk še niso poznali, pokazali nekaj različnih modelov na naši punčki Piki in medvedku Markotu. Udeleženci dogodka so bili nad pralnimi plenici navdušeni, marsikatera babica in medicinska sestra je zagotovila, da bo informacijo o našem projektu širila naprej.

17. maj, Sezamov sejem Ljubljana: S Klubom Zdrave ritke smo sodelovali na Sezamovem boljšem sejmu, ki se je odvijal na Tržnici Moste v Ljubljani. Pridružila se nam je tudi Martina Štirn Fukuhara, diplomirana psihologinja, doula in mamica, predvsem pa navdušena uporabnica pralnih pleničk, ki je vsem zainteresiranim predstavila svojo izkušnjo z njimi. Tokrat so bili posebni obiskovalci naše stojnice tudi otroci, ki so se z veseljem preizkušali pri previjanju naše punčke Pike. Naučili pa so se tudi, kako pleničke oprati in posušiti, zraven pa so se še zabavali.

14. junij, Čarobni dan Bled: Klub Zdravih ritk je pralne plenice na tem dogodku predstavil skupaj s slovenskim proizvajalcem KiSS. Zaradi večkratnega prestavljanja dogodka in nevihte, je bil dogodek krajši od pričakovanega, a kljub temu so plenice požele nekaj zanimanja obiskovalcev.

7. julij, Art kamp Maribor: Klub Zdravih ritk je prednosti uporabe pralnih pleničk predstavil na Art kampu v sklopu Festivala Lent. Pridružila se nam je tudi Katja Kokot in predstavila pleničke Eko rita.

S Klubom Zdravih ritk smo uspeli povezati in k aktivnejšemu sodelovanju pritegniti tudi nekaj staršev, ki pralne plenice že uporabljajo. S klubom sodelujejo tudi slovenski proizvajalci in Vrtec Vrhnika. V času izvajanja projekta je te plenice na slovenskem trgu pričelo ponujati še podjetje Eko rita, ki je plenice razvilo, izdeluje pa jih na Kitajskem. Med predstavitvami se je izkazalo, da starši, ki pralne plenice že uporabljajo, kot prednost izpostavljajo lokalno proizvodnjo, ki zagotavlja dodano vrednost v obliki svetovanja, popravil in druge vrste pomoči pri uporabi pralnih plen. Podjetje Viral staršem ponuja tudi možnost paketa preizkusnih pralnih plen.

Izven okvirov tega projekta (obisk je potekal kot del projekta Plan B za Slovenijo), smo maja 2015 organizirali ogled pralnice in izposojevalnice plen Lavanda. Gre za socialno podjetje, ki od leta 2009 v Bologni in njeni okolici s pralnimi plenici oskrbuje 40 javnih in zasebnih vrtcev. Plenice perejo, dostavljajo vrtcem, popravljajo in jih reciklirajo, v svoje delo pa vključujejo tudi težko zaposljive skupine ljudi. Storitve pranja in izposoje zaenkrat ponujajo samo vrtcem, vendar pa bodo že septembra letos servis razširili tudi na gospodinjstva. Za to so se odločili, saj menijo, da program za vrtce stimulira spremembe pri starših.

[Obiska podjetja Lavanda](#) so se udeležili predstavniki slovenskih proizvajalcev, Vrtca Vrhnika, socialnega podjetja eTRI in Ekologov brez meja. Najbolj presenetljivo je bilo dejstvo, da vrtci na tem območju pralne plenice zaradi nižjih stroškov ter pozitivnih vplivov na zdravje otrok in okolje, sprejemajo bistveno bolj odprto kot vrtci v Sloveniji (glej aktivnost 3).

Klub Zdrave ritke je bil prisoten na sedmih različnih dogodkih. Ker je večina potekala znotraj drugih, večjih dogodkov je število obiskovalcev težko oceniti, vendar zagotovo presega predvidenih 150 obiskovalcev.

AKTIVNOST 3: Delo z vrtci

Vrtec Vrhnika je septembra 2014 pričel z uporabo pralnih plenit v vseh enotah svojega vrtca. Stroški nabave pralnih plenit so bili enaki letni stroškom plenit za enkratno rabo, a v vrtcu so prepričani, da bodo iste pleničke uporabljali vsaj dve leti. V prvih 3 mesecih so prihranili že preko 12.200 plenit za enkratno uporabo, na letni ravni pričakujejo dodatni prihranek pri odvozu odpadkov v višini 5.000 EUR. O njihovih izkušnjah in izkušnjah staršev smo pripravili [3 kratke video posnetke](#) in jih objavili na naših spletnih straneh. Na osnovi njihovih izkušenj smo pripravili letake z informacijami in predstavitev projekta.

Nekajkrat smo skušali stopiti v stik tudi s Skupnostjo vrtcev Slovenija, vendar od njih nismo prejeli nobenega odziva. Za predstavitev izkušenj iz Vrtca Vrhnika smo skušali navdušiti tudi vrtce v Mestni občini Ljubljana, a tudi od tam ni bilo odziva.

AKTIVNOST 4: Delo z lokalnimi skupnostmi

Za starše predstavlja začetni nakup paketa pralnih plenit visok enkratni strošek in je pogosto največja ovira za pričetek njihove uporabe. Sicer je strošek plenit na koncu za starše bistveno nižji (skoraj za 1.000 EUR) kot vsota, ki bi jo sicer plačali za nakup plenit za enkratno uporabo, a se pri slednjih porazdeli preko obdobja dveh let in pol. Starši imajo zato občutek, da so plenice za enkratno uporabo cenejše. Kot ukrep zniževanja količin nastalih odpadkov in s tem tudi nižjih stroškov ravnanja z njimi, se v občinah po različnih državah EU odločajo za načine pomoči staršem pri nakupu pralnih plenit. Take ukrepe poznajo občine v Španiji, Veliki Britaniji, Italiji, Belgiji.

Na pobudo projekta Zdrave ritke in v sodelovanju s podjetjem KiSS, ki pralne plenice izdelujejo pod okriljem Zavoda KNOF so.p. in Socialnega inkubatorja Posavja, se je maja 2015 **Občina Sevnica** določila, da te pralne plenice vključi kot novo možnost koriščenja enkratne denarne pomoči, ki se izdaja v obliki darilnega bona za starše ob rojstvu otroka.

O pomoči staršem pri nakupu pralnih plenit smo se pogovarjali tudi z **Občino Vrhnika**. Občina je pripravljena podpreti nadgradnjo uporabe pralnih plenit v vrtcu tudi tako, da bi v okviru vrtca ponudila možnost izposoje in pranja plenit na podoben način, kot smo si to ogledali v socialnem podjetju Lavanda iz Bologne (glej aktivnost 2). Podjetje Lavanda bo pilotni projekt storitev izposoje in pranja plenit za gospodinjstva letos septembra uvedlo v dveh vrtcih. Sistem bo deloval tako, da bodo starši v vrtcu prejeli čiste in oddali umazane plenice. Čiste bodo lahko prejeli enkrat tedensko, medtem ko bodo umazane lahko oddali vsak dan. Lavanda svoje plenice spremlja s pomočjo RFID taggov oz. posebnih nalepk, s katerimi beležijo velikost plenit in kolikokrat je bila posamezna plenica uporabljena. S taggi spremljajo število plenit, ki jih potrebuje vrtec in v bodoče tudi starši, na podlagi tega pa potem lahko tudi izdajo račun. Sprva so storitve računali glede na količino porabljenih plenit, letos pa bodo v Bologni poskusili uvesti sistem pavšala za eno leto. Prednost izposoje plenit v primerjavi z nakupom je dvojna. Pranje v pralnici je namreč okolju bolj prijazno, saj so postopki pranja bolj izpopolnjeni, prav tako pa po končani uporabi plenit le te lahko uporabljajo za izposajo še naprej pri drugih otrocih.

Za izvedbo takšnega projekta v Vrtcu Vrhnika pa so potrebna dodatna sredstva in projektni partnerji (Občina Vrhnika, Vrtec Vrhnika in Ekologi brez meja) trenutno še čakajo na primeren razpis.

AKTIVNOST 5: Delo s komunalnimi podjetji

Komunalne službe so posredno zavezane izvajati nacionalno zakonodajo, ki mora biti usklajena z zakonodajo EU. Obe na prvo mesto hierarhije ravnanja z odpadki postavljata ukrepe za preprečevanje njihovega nastajanja. Med naloge izvajalca sodi tudi osveščanje in informiranje gospodinjstev in drugih uporabnikov. Zato lahko komunalna podjetja podprejo projekt s svojimi kanali obveščanja (če obstajajo) ter preko posredovanja informacij lokalnim skupnostim in prebivalcem o tem, za koliko so se preko uvajanja različnih ukrepov znižale količine vseh nastalih odpadkov in količine mešanih odpadkov.

Pri uvajanju pralnih plen v Vrtcu Vrhnika smo ves čas sodelovali s **Komunalnim podjetjem Vrhnika**, ki je tudi prvo podjetje v Sloveniji, ki je gospodinjstvom ponudila možnost posebnega zabojnika za odpadne plenice za enkratno uporabo.

Občini Bled in Gorje sta konec leta 2014 sprejeli Zero Waste zavezo, v kateri sta opredelili ukrepe zniževanja nastalih količin odpadkov. Maja 2015 je **komunalno podjetje Infrastruktura Bled** pričelo z [aktivno promocijo uporabe pralnih plen](#).